

A világ Zsiga-nézetből

Olvasom: Horváth Gyula hetven-
éves.

Legyen is bármennyire szerte-
ágazó, meglepetésekkel teli, ér-
dekes és változatos munkánk, az
ilyesfajta szerencsétlen monda-
tokba, mint ez, csak nagyritkán,
mondhatni: igen elvétve botlunk
bele. Mert értelmezhetetlen az
egész állítás. Nyugodtan köze-
lebb hajolhatunk hozzá, bátran
kezdhetjük elemezni. Először
is: mit állítunk? Hát hogy het-
venéves. Itt kezdődik minden
bizonytalanság, persze. Mert mit
akarunk ezzel állítani, mit szeret-
nénk kijelenteni? Csak nem azt
gondoljunk sunyin, hogy lám-
lám, az idő miként telik (gyor-
san), és szorításából nem képes
kibújni még olyan egyéniség
sem, mint Horváth Gyula? Mert
ha ezt akarná valaki üzenni a fen-
ti mondattal, akkor annak meg mi üzenjük: ne próbálkozzon ilyen trükkökkel, mert eze-
ket azonnal megcáfoljuk.

Nekünk negyven esztendeje van szerencsénk ismerhetni őt. Tüntetőjogi felelőssé-
gem tudatában kijelentem: semmiféle változást nem tapasztalok. (Most látom mit írtam
a büntetőjogi helyett. Hagyom. Nincsenek véletlenek.) Szóval, hogy éppolyan megfon-
tolt, komoly és bölcs volt már a hetvenes évek fiatal tanáráként is, mint azt napjainkban
tapasztalhatjuk. Ma pedig? Ma pedig éppoly vidám, bohém, örök tinédzser, miként ha
azokban a régi évtizedekben járna.

Talán az tévesztette meg a fenti mondat kiagyalóját, hogy Horváth Gyula munkás-
ságát legendák övezik. De hát így volt ez már annak idején is. Pedig soha nem gyártotta
a legendákat, hanem egyszerűen csak megtörténtek vele a dolgok, és az lett legendás,
ahogy ott jön-megy az őt körülvevő dolgok között, és keresi az összefüggéseket, s pró-
bálja megérteni, aztán összerakni a mindegyre kizökkent időt.

Emlékszem, mikor hallgatóként az argentin labdarúgó világbajnokság magyar esé-
lyeit latolgattuk, ő teljesen őszintén arról érdeklődött, hogy egy bizonyos Bene Ferenc
játsszik-e még a Kaposvári Kinizsiben, mert nevezett labdarúgó neki iskolatársa volt a
Táncsics Gimnáziumban. S úgy alakult, hogy az a rokonszenves fiú az iskola meccsére
nem érkezett meg, és őt állították be a helyére.

Fotó: Jávor Béla

Elmondtuk neki, hogy időközben elkerült Kaposvárról, és nagyon szép karriert futott be az a bizonyos Bene Ferenc. Láttuk Horváth Gyulán, hogy ezt jóleső érzéssel nyugtázza, és szívből örül a hajdani iskolatárs sikerének.

Máskor pedig arról értesültünk – szintén még a hetvenes évek vége felé – hogy hosszabb időre Mexikóba utazik. Ez az akkori körülmények között talán olyasmit jelentett, mintha ma úrexpedícióban venne részt valaki. Vártuk hát haza, hogy beszámoljon arról az ismeretlen világról. Barátaim levelet írtak neki, jelezve, kíváncsiak vagyunk élménybeszámolójára. Jött is a pozitív válasz, de a levél egy kérést is tartalmazott. Legközelebb, ha levélben keressük, legyünk szívesek, és hagyjuk el a dr.-t a neve előtt, mert csúnyán megjárta: a házínéni kezébe került a boríték, és meglátva, hogy lakója igazi doktor, azt a hamis következtetést vont le a friss információból: lakója módos ember, sokkal módosabb, mint gondolta, ezért fölemelte a lakbérét. Aztán mikor megérkezett, izgatottan vártuk előadását. Emlékszem: a Tanítóképző Főiskola klubjában zsúfolásig megtelt a nézőtér, hogy halljuk élményeit. Számomra a legemlékezetesebb az maradt, amikor részletesen elmesélte, miképpen mászott meg egy piramist. Pontosan ecsetelte minden leküzdött lépcsőn a fejébe villant gondolatokat, egészen addig, míg végre föl nem ért a tetejére. És milyen kép fogadja odafönt? Egy büfé, padokkal. Az egyikben pedig ki ül? Bizony egy volt osztálytársa, a Táncsics Mihály Gimnáziumból...

Tátott szájjal hallgattuk, harsányan hahotázva aztán azon, hogy milyen kicsi is ez a világ, mehetünk benne bármerre, a mi városunk mindig szembe képes jönni velünk. Azt a felemelő érzést nem feledem soha, amit éreztünk, ahogy ezt mesélte Horváth Gyula. És kérdeztük a folytatást is, mert érdekelt bennünket, mint üdvözölték egymást, mennyire lepődött meg az osztálytárs, és amaz hogy került oda, satöbbi, satöbbi.

De a mi tanárunk csak annyit mondott: nem mentem oda hozzá. Soha nem szerettem...

Nagyon jellemző, csak rá jellemző történet ez.

Az olyan régi kaposváriak, mint Horváth Gyula is, nagyon jól emlékeznek városunk hajdani Latinka-terére. A tér fókuszában magának, Latinka Sándor szobra állt. A később jöttek kedvéért írom csak le: annak a rendszernek kultikus figurája volt, a tanácsköztársaság (úgy hallom már nem nagybetűvel kell írni) hőse, később a megtorlás áldozata lett. Járt néki a szobor azon a szép helyen, erről abban az időben nem volt vita, mindenki úgy gondolta. Valaki azonban, ügyes megfigyelő, igen tréfás ember, vagy másként gondolkodó forradalmár, esetleg pajkos kamasz fiú, soha nem derül már ki, megtalálta azt a pontot, ahonnan nézve Latinka Sándor mutatójára egész másként funkcionált. Hogy teljesen érthető legyen: abból a szögből azt a benyomást keltette az ábrázolt alak, mintha nyitva maradt volna slicce, annak minden szomorú következményével. Volt tehát a szobor, a hőssel, aki életét adta, hogy az utókornak, nekünk, jobb legyen, erre mi hálátlanul megkeressük azt a pontot, ahonnan nézve nemcsak komikus és nevetséges az egész, hanem teljesen új értelmet nyer minden.

Azért jutott eszembe ez a történet, mert nagyon jól kifejezi azt a világszemléletet, ami a mi barátunk sajátja is. Hogy a legdrámaibb történések közepette is mindig van egy pont, ahonnan nézve valami vidámság vegyül a létbe. Ennek a pontnak a mindenkori tudója és megtalálója Horváth Gyula. Nagy adottság ez, olyan nagy, hogy akinek megadatott, arra bátran mondhatjuk: szereti őt az Isten. Vagy istenek. (Legyünk óvatosak! Biztos, ami biztos.)

Horváth Gyulát szeretik, az emberek is szeretik. Nem hinnék például, hogy haragosai volnának, széles e földön, legföljebb rosszakarói. Ez utóbbit sem állítom, csak sejtem, mert ismerem kicsit magam is a helyet, ahol él, ahol élünk.

De az ünnepi pillanatban is fogalmazzuk meg gyanúnkát: az olyasfajta szemléletű embernek, mint ő, nem alkalmas a kisvárosi lét. Mostan azon muszáj elmerengnem, milyen lehetőségei lettek volna az ország és világ boldogabb helyein. Horváth Gyula megérdemelt volna maga körül egy világvárost, de ezt csak tényként rögzítsük, ne elemezzük mélyebben, jobban járunk, ha átsiklunk fölötte. Nagyvonalúan hallgassunk most arról, hogy hányan, de hányan szereztek magas kitüntetések, nagy elismeréseket, fontos posztokat ebben az országban, és ebben a városban is olyanok, akiknek tudományos, szakmai és emberi teljesítménye tizedére sem közelítette meg az övét.

Inkább kanyarodjunk vissza a legendákhoz, a történetekhez, no meg az időhöz. Hiszen minden az időről szól. Elöttem van, ahogy boldog apaként Péter fiát tologatja a babakocsiban, kezében persze könyv. Épp nagy megfigyelést tett, talán nem a legtudományosabbat, de azonnali gyakorlati haszonnal járót. A gyerek legjobban a portugál szenvedő igék ragozására alszik el! Friss tudását megosztotta a játszótér összes gyerekével, akik következetesen valamennyien csak Zsiga bácsinak szólították. Oka ennek az volt, hogy minden tizenévest így nevezett környezetében. A gyerekek pedig elhitték neki azt is, hogy azért kell folyamatosan könyvvel a kezében járnia-kelnie, és tanulnia, mert Zsiga bácsi kicsit buta. Ezt a hat-hét éves barátai teljesen rendben lévőnek találták, jól látva és megkülönböztetve okot és okozatot.

Mesélték – és miért ne lenne igaz – hogy egyszer feleségét, a tündéri Sárrikát, annak születésnapján a saját titokban megszerzett portugál nyelvvizsgájával lepte meg. Az ilyenfajta mendemondáknak persze nem szabad okvetlenül felülnünk. Akár spanyol is lehetett az a nyelvvizsga...

Horváth Gyulában azonban legjobban azt lehet szeretni, hogy minden találkozás alkalmával (jaj, mennyivel több alkalom kéne ezekből is!) azonnal ott lehet folytatni, ahol legutóbb (tegnap, két héttel korábban, öt éve) abbahagytuk. Merthogy ő mindig az Egésztől beszél, nincs ínyére részhalmazokat előnyben részesíteni, és a társalgás témájává tenni. Az Egészhez pedig bárhol hozzányúlhatunk, bárhol elkezdhetjük, bárhol abbahagyhatjuk, az attól Egész marad.

Az utóbbi években találkozásaink visszatérő témája, hogy mit írnak a lapok. A brazil online média, a portugál, az argentin, az angol, a német, a francia. Fontos információkat lehet megtudni tőle, mert kevesen használják annyira okosan a netet mint ő. Mondja is, hogy nem tud betelni azzal a bőséggel, azzal az ismeretanyaggal, amit a világháló nyújt számára. Még az is lehet, hogy a világháló létrejöttkor az ilyenféle emberek kedvében akartak járni, mint Horváth Gyula. Akit éltessen az Isten, és adjon neki jó egészséget, hogy legyen ereje ott virrasztani a monitor előtt, kíváncsian kutatva, hogy mit ír a venezuelai közszolgálati tévé online változata, mire lehet számítani az országban, s mik lesznek a következmények a világban.

Istenem, mennyire igaza van Horváth Gyulának: tanulni kell, tudni és írni. Gondoljanak rólunk bármit is a fiúk a játszótéren...

Varga István